

STANOVISKO

Českomoravské konfederace odborových svazů k materiálu: „Návrh zákona o konsolidaci veřejných rozpočtů“

Obecně k návrhu

1. Opomenutí sociálního dialogu

ČMKOS nesouhlasí s přístupem vlády, kdy se zásadní rozhodnutí, včetně opatření směřujících k nápravě neutěšeného stavu veřejných financí, přijímají bez skutečného sociálního dialogu vedeného se zástupci zaměstnanců a zaměstnavatelů, a právní úpravy, mezi něž patří „Návrh zákona o konsolidaci veřejných rozpočtů“, jsou připravovány buď jen v rámci jednání vládních koaličních stran nebo jen po konzultaci s vybranými experty.

Tripartitní sociální dialog by zejména pomohl vyjasnit dopady navrhovaných úsporných opatření na jednotlivé skupiny daňových poplatníků, na zaměstnavatele, zaměstnance i OSVČ a nalézt společně účelnější řešení, které by bylo sociálně spravedlivé. Bohužel dopady na jednotlivé skupiny plátců daní, zejména na zaměstnance a jejich rodiny a důchodce, kteří se rozhodující měrou podílejí na tvorbě příjmů státního rozpočtu, se předložený zákon nezabývá, což považujeme za zásadní chybu.

Nedostatkem předloženého návrhu zákona je, že chybí společný jednotící přístup, plán, program, který by skutečně reagoval na aktuální potřeby dneška a stal se jednotícím prvkem – vodítkem nápravy veřejných financí. Plán, který by zajišťoval kompatibilitu a homogenitu navrhovaných opatření. Bohužel metodou volného „sběru nejrůznějších nápadů“ různé úrovně, významu a dopadu při nápravě tak složitého a vzájemně provázaného mechanismu jako jsou veřejné finance, postupovat nelze.

ČMKOS zpracovala takový vlastní plán v podobě Návrhu opatření ČMKOS pro ozdravení veřejných financí, o němž je přesvědčena, že představuje lepší variantu, než ta, která je obsažena v předloženém návrhu zákona. Návrh opatření ČMKOS pro ozdravení veřejných financí je připojen k využití v příloze tohoto stanoviska.

Dalším závažným nedostatkem předloženého návrhu zákona je, že neobsahuje objektivní analýzu příčin, se Česká republika do současné neuspokojivé situace dostala, včetně informací o tom, kdo na předchozích krocích, které vedly k této situaci, vydělal. To by mělo být vodítkem pro posouzení správného zaměření přijímaných opatření.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

2. Nedostatečná lhůta k projednání v připomínkovém řízení

Je nepřijatelné, že připomínkové řízení k tak důležité právní úpravě probíhá ve zkráceném termínu, který neposkytuje potřebný čas ke kvalitnímu posouzení

předkládaných návrhů a k odborná diskusi o jejich výsledné podobě. Schválení zkrácení lhůty pro provedení meziresortního připomínkového řízení k takto zásadnímu a obsáhlému materiálu považujeme za selhání vlády, která pošlapává dosavadní mnohaletou přínosnou praxi vedení tripartitního dialogu při projednávání návrhů legislativy. Stanovení pouhých 5 pracovních dní představuje naprosto nedostatečný časový prostor pro odbornou a odpovědnou formulaci připomínek k legislativnímu materiálu čítajícímu 99 článků na 105 stranách doplněnému o důvodovou zprávu a RIA o celkem dalších 107 stranách, obzvláště s ohledem na informační embargo, které vláda na textové znění návrhu až do jeho předložení do meziresortního připomínkového řízení uplatňovala.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

3. Navrhované změny postihnou především zaměstnance, jejich rodiny a důchodce.

Za příčinu současných problémů, k jejichž řešení navrhovaný zákon směřuje, považuje ČMKOS zásadní změny na příjmové straně veřejných financí, především státního rozpočtu, které za několik málo posledních let odčerpaly prostřednictvím tzv. daňových reforem přes 300 mld. Kč daňových příjmů. Právě jejich absence naprosto prokazatelně stojí za nárůstem deficitů státního rozpočtu a růstem veřejného dluhu. Tato opatření směřovala především ke snížení danění firem, vysokopříjmových skupin a majetkových vlastníků na úkor zdanění zaměstnanců a důchodců, kterým je dnes předkládán účet za něco, co nezpůsobili a na čem se aktivně nepodíleli, resp. to kritizovali. Tato daňová smršť v praxi vedla především poklesu zdanění firem a OSVČ, zatímco zaměstnanců, zejména těch s nižšími příjmy, jen velmi omezeně. Z návrhu zákona je zřejmé, že důsledky těchto neuvážených změn pocítí při pokusu o nápravu škod, které způsobilý státnímu rozpočtu, bez ohledu na skutečnost, že se nepodíleli na růstu státního dluhu, všichni zaměstnanci, zejména zaměstnanci a zaměstnankyně placení z veřejných rozpočtů, především v oblasti odměňování. Na tuto skupinu zaměstnanců tak dopadnou kromě obecných opatření ještě i některá opatření specifická. Neexistuje jediný legitimní důvod, proč by tomu mělo takto být. Tato specifická opatření tedy navrhujeme vypustit nebo alespoň přepracovat a zmírnit.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

4. Chybí opatření na podporu ekonomického růstu. K prosperitě a vyrovnanému státnímu rozpočtu se nelze proškrtat.

ČMKOS opakovaně zdůrazňuje, že veřejné finance České republiky se dostaly do velmi vratké polohy, kdy vyrovnanost mezi vlastními příjmy státu a jeho nezbytnými výdaji je možná jen v situaci, kdy ekonomika dosahuje velmi vysokých temp nominálního růstu HDP (podle propočtů ČMKOS výrazně nad 10 %). To je jedna z hlavních příčin, proč veřejné finance, a zvláště státní rozpočet, v současné době ekonomické stagnace, resp. poklesu, neustále tendují k velmi vysokým deficitům, a to přesto, že jsou přijímána

opakovaně drastická omezení, především na výdajové straně veřejných rozpočtů. To jen dokazuje předchozími reformami potvrzenou tezi, že se k rovnováze veřejných financí nelze staticky proškrtat, a že každé opatření na nápravu veřejných financí musí obsahovat složku podporující ekonomický růst. Bohužel předložený návrh zákona ke škodě veřejných financí taková opatření neobsahuje. Požadujeme je do navrhovaného zákona doplnit.

ČMKOS je názoru, že vláda opakuje stejné chyby, jaké se staly v období hospodářské krize v letech 2009 až 2012. Vyzývá proto vládu, aby se z těchto chyb, jejichž důsledkem byly závažné negativní dopady na českou ekonomiku i životní úroveň obyvatelstva, poučila.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

5. Vzhledem k výše uvedeným připomínkám **ČMKOS odmítá návrh zákona o konsolidaci veřejných rozpočtů proto jako celek a požaduje jeho přepracování.**

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

K jednotlivým článkům

6. ČÁST TŘETÍ (Změna horního zákona)

Navýšení úhrad z vydobytych nerostů

Nesouhlasíme s návrhem na navýšení úhrad z vydobytych nerostů. Obsahem předloženého návrhu je „pouze“ návrh novely horního zákona. V důvodové zprávě se však uvádí, že navýšení úhrad z vydobytych nerostů má být realizováno: „(...) *novelou nařízením vlády č. 98/2016 Sb., o sazbách úhrady*“. Předložený návrh je tedy nekomplexní, když neobsahuje též návrh novely prováděcího předpisu a musíme se spoléhat jen na zmínku v důvodové zprávě.

Zásadně nesouhlasíme s navýšením úhrad z vydobytych nerostů, protože má jít o navýšení jak energetických surovin, což bude mít vliv na ceny energií, ale též stavebních a jiných surovin, což povede k navýšení cen materiálů a výrobků ve stavebnictví, sklářství apod. A to bude mít dopady na všechny občany i firmy.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

7. ČÁST OSMÁ (Změna zákona o dani z nemovitosti)

Navýšení daně z nemovitých věcí

ČMKOS je zásadně proti představené podobě řešení, která je plošného rázu a fakticky přenáší hlavní tíhu zdanění touto daní na běžné vlastníky nemovitostí. ČMKOS obecně souhlasí s nárůstem daně z nemovitosti, dokonce i s její progresí, ovšem za podmínky stanovení spodního cenového limitu pro toto opatření tak, aby toto opatření postihovalo především vyšší příjmové skupiny obyvatelstva a výrazné majetkové vlastníky. ČMKOS

doporučuje spodní limit pro zavedení navrhovaného systému minimálně 15 mil. Kč. V situaci, kdy vláda v žádném případě nezasahuje proti růstu cen a ceny rostou nebývalým způsobem, je ČMKOS zásadně proti pravidelné valorizaci této daně, nota bene ještě podle inflace, tj. růstu spotřebitelských cen, což je nutno považovat za další nonsense. ČMKOS je zásadně proti jakýmkoli opatřením v daňové oblasti vedoucím k automatické valorizaci zdanění podle inflace, a to minimálně do doby než vláda přistoupí k zásadní kontrole a regulaci inflace, k automatické valorizaci minimální mzdy a platů.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

8. ČÁST DEVÁTÁ (Změna zákona o daních z příjmů)

Náhrada za vyvlastnění

Nesouhlasíme s tím, aby náhrada za vyvlastnění podléhala dani z příjmu, byť by měla patřit mezi osvobozené příjmy. Nelze připustit, aby navrhovatel dával vyvlastnění s náhradou na roveň prodeji. Nelze srovnávat dvoustranné právní jednání, které je činěno ze svobodné vůle jednajících, s právním jednáním, které je dotčenému jednostranně vnučeno. Nic na tom nemění ani následné osvobození od daně z příjmu, které je navíc omezené podmínkou trvalého bydliště po dobu 2 let. V principu je taková úprava špatná a přináší pouze navýšení administrativy pro obě strany.

Zrušení osvobození příspěvku na stavební spoření

Vláda zdůrazňuje, jak je důležité, aby se lidé sami zabezpečili na stáří, ale současně zavádí takové změny, které takovou snahu ztěžují nebo znemožňují. Zrušení osvobození příspěvku podle zákona upravujícího stavební spoření je jedním z takových opatření.

Zrušení osvobození sociální výpomoci poskytované z FKSP

Nesouhlasíme se zrušením osvobození „*nepeněžního plnění nebo sociální výpomoci poskytované zaměstnavatelem z fondu kulturních a sociálních potřeb nejbližším pozůstalým nebo sociální výpomoci nejbližším pozůstalým za obdobných podmínek u zaměstnavatele, u kterého se tento fond nezřizuje*“ (§ 4 odst. 1 písm. j) bod 4.).

Zrušení osvobození plnění, které zaměstnavatel poskytuje pozůstalým, je zcela asociální opatření. Ač se důvodová zpráva snaží toto zastříť chabými argumenty o maximální výši dle FKSP, plánovaném zrušení FKSP a zahrnutí takového plnění do osvobození příjmů, které se budou posuzovat společně, tak nelze zastříť to, že:

- jde o zrušení osvobození plnění, které má sociální charakter a jde o plnění v souvislosti se smrtí zaměstnance,
- i když je i v současné době plnění dle FKSP omezeno částkou 30 000 Kč, tak předkladatel v důvodové zprávě mlčí o tom, že osvobození se týká i plnění u zaměstnavatelů, kteří mají jiný fond než FKSP,

- pokud poplatník obdrží plnění ve výši 30 000 Kč, tak v případě, že v tom samém roce obdrží další plnění, která se budou pro osvobození posuzovat společně a převyšují částku 50 000 Kč, už jej bude danit,
- význam úpravy z hlediska státního rozpočtu je zcela marginální.

Zrušení osvobození zaměstnaneckých benefitů

Zrušení daňového zvýhodnění tzv. zaměstnaneckých benefitů je neakceptovatelné. Jde o významný nástroj podpory zdraví zaměstnanců a dosahování sociálního smíru. Proklamované přínosy do státního rozpočtu ve výši 1,4 mld Kč jsou iluzorní. Podle průzkumu UZS ČR celkem 94 % zaměstnavatelů při zrušení daňového zvýhodnění benefity přestane poskytovat, nebo je výrazně omezí. Stát tedy nic nezíská, ale ohrozí sociální smír u téměř 3 mil. zaměstnanců. Zrušení benefitů poškodí také poskytovatele dalších služeb, které jsou na benefity navázané, což bude mít druhotný negativní ekonomický dopad na státní rozpočet.

Namítá-li předkladatel, že možnosti nejsou využívány u menších zaměstnavatelů z důvodu administrativní náročnosti, je na něm, aby administrativní náročnost svými opatřeními snížil, k čemuž se ostatní hlásí i tato vláda.

Benefity jsou důležitým nástrojem v rámci kolektivního vyjednávání a obáváme se o udržení sociálního smíru, pokud by došlo k jejich zrušení, s ohledem na skutečnost, že 90 % zaměstnavatelů deklaruje že je již bez daňového zvýhodnění nebude poskytovat. Současně jde tak o opatření, které jednoznačně oslabuje sociální dialog a odporuje proto požadavkům evropské směrnice o přiměřených minimálních mzdách v EU, jíž je Česká republika povinna implementovat, a která zavazuje členské státy Evropské unie podporovat kolektivní dialog a přijímat opatření, která zvýší pokrytí zaměstnanců kolektivními smlouvami na 80 %. Navrhované opatření směřují zcela opačným směrem, když zásadně omezují možnosti kolektivního vyjednávání z hlediska jeho obsahu a motivaci k uzavírání kolektivních smluv.

Změna ve zdanění příspěvku na stravování

Příspěvek na stravování je jeden ze základních a zásadních sociálních benefitů poskytovaných zaměstnavateli zaměstnancům. Díky němu se mohou zaměstnanci spolehnout na to, že budou mít možnost se během pracovní doby kvalitně stravovat bez ohledu na jejich osobní sociální podmínky. Změna zdanění povede ke snížení dostupnosti tohoto stravování, odmítání takového benefitu právě socioekonomicky slabšími zaměstnanci, kteří při řešení osobních financí upřednostní vyšší čistou mzdu nad zárukou kvalitního stravování. To povede ke snížení výkonosti daných zaměstnanců a zvýšení jejich nemocnosti, která bude mít druhotně vliv na veřejné finance z důvodu častějšího vyplácení nemocenské a celkový dopad na veřejné finance tak bude spíše negativní, případně neutrální. Jako sekundární efekt takového opatření lze vnímat snížený zájem zaměstnanců o veřejné stravování a s tím pokles tržeb restaurací, zavírání provozoven a

zvýšenou nezaměstnanost v tomto segmentu, která se opět neblaze promítne do stavu veřejných financí.

Podle předloženého návrhu by daňově odečitatelným nákladem zaměstnance na jedno jídlo byla nyní suma 107,10 Kč. Je absolutně irelevantní se domnívat, že za danou sumu je možné získat kvalitní stravu, a naprosto nehorázně požadovat po zaměstnancích, aby se spokojili se stravou v takovéto hodnotě.

Předkladatel argumentuje pro navržené změny tvrzením, že dochází v současné době ke zneužívání tohoto benefitu manažery skrze jejich „manažerské stravenky“ ve výši i několika tisíc korun denně. Tato skutečnost je samozřejmě možná, nicméně podle našich zdrojů k takovým excesům dochází v zanedbatelné míře, která nemůže žádným způsobem ovlivnit stav veřejných financí, a její negativní vliv mnohonásobně vykompenzuje prospěšnost pro všechny ostatní zaměstnance. Pakliže by předkladatel chtěl najít opravdu úsporu v této kapitole, doporučujeme zrušení institutu peněžitého příspěvku na stravování, který má dopad na rozpočet ve výši cca 4 mld. korun a jeho využívání zamýšlených způsobem, tedy jako příspěvek na stravování zaměstnanců, je vysoce iluzorní, když ve skutečnosti pomocí tohoto institutu dochází k optimalizaci daní zaměstnavatele při zvyšování příjmů zaměstnanců.

Zrušení daňové uznatelnosti nákladů na provoz jídelen

Vyřazením daňové uznatelnosti nákladů na provoz vlastního stravovacího zařízení zaměstnavatele, ke kterému má dojít zrušením § 24 odstavec 2 písmeno j) bod 4 ZDP, se vlastní stravovací zařízení zaměstnavatele dostává do kategorie zařízení k uspokojování potřeb zaměstnanců. V takovém případě je ovšem ztráta z tohoto zařízení pro zaměstnavatele daňově neuznatelná. Ve většině případů je vlastní stravovací zařízení zaměstnavatele fakticky vždy ztrátové. Dopadem změny by tudíž mohlo být hromadné opouštění od závodního stravování.

V zákoně ani v důvodové zprávě rovněž není definováno co se rozumí a jak se stanovuje hodnota nepeněžního plnění poskytnutého zaměstnanci ve vlastním stravovacím zařízení zaměstnavatele. Striktní výklad by mohl být, že by se do nepeněžní hodnoty závodního stravování musel započítat veškerý provoz vlastního závodního stravování – tedy veškeré náklady zaměstnavatele. Tento postup je velmi komplikovaný, není možné náklady určit dopředu a zaměstnanci tím budou nepřiměřeně zatíženi.

Zrušení slevy za členské příspěvky členů odborových organizací

Nerozumíme argumentu předkladatele, že „*daňové zvýhodnění členských příspěvků tak postupem času přestalo plnit svůj účel*“. Pokud tím odůvodněním má být maximální možná výše pro uplatnění, která byla stanovena od dnes již 20 let staré výše průměrné mzdy, pak řešením není zrušení osvobození, nýbrž naopak, navýšení částky pro osvobození. Opačný postup totiž znamená, že předkladatel je proti „*posilování odborových organizací, motivování fyzických osob ke členství v odborových organizacích a zkvalitňování sociálního dialogu v rámci tripartity*“.

Zdůrazňujeme, že sociální dialog je ze strany odborů veden nejen za členy odborových organizací, ale za všechny zaměstnance. Na benefitech z kolektivních smluv profitují všichni zaměstnanci, osvobození od členských příspěvků je tedy alespoň malé „ocenění“ těch, kteří jsou ochotni na sociálním dialogu spolu/pracovat.

Zatímco na straně podnikatelů je možno příspěvky podnikatelským organizacím účastnícím se sociálního dialogu odečíst od základu daně, u zaměstnanců se navrhuje, aby tomu tak nebylo. Taková je podstata návrhu, který je nutno považovat za výrazně diskriminační. To že u podnikatelů se odpočet týká daně z příjmu právnických osob a u odborů daně z příjmu fyzických osob je v tomto případě naprosto irelevantní. Důvod je totiž jednoduchý – zatímco členy zaměstnavatelských svazů jsou firmy – právnické osoby, tak členy odborových svazů jsou jednotliví zaměstnanci tedy fyzické osoby.

Daňové zvýhodnění vychází z rezoluce 5. Evropské regionální konference Mezinárodní organizace práce (MOP) a měla za cíl daňovou podporu politického dialogu hospodářských partnerů – odborů a zaměstnavatelů; v této dvoustranné daňové podpoře subjektů tripartitního dialogu (odbory, zaměstnavatelé, vláda) spočívá její systémovost. Daňová výhoda pro členy organizací zaměstnanců (odborů) je obdobná, jako daňová úleva, kterou mají u svých příspěvků členové organizací zaměstnavatelů [§ 24 odst. 2 písm. d) bod 4 zákona o daních z příjmů].

I v tomto případě jde o opatření, které jednoznačně oslabuje sociální dialog a odporuje proto požadavkům evropské směrnice o přiměřených minimálních mzdách v EU, jíž je Česká republika povinna implementovat, a která zavazuje členské státy Evropské unie podporovat kolektivní dialog a přijímat opatření, která zvýší pokrytí zaměstnanců kolektivními smlouvami na 80 % a podpoří zvyšování kapacit sociálních partnerů v zájmu dalšího rozvoje kolektivního vyjednávání. Navrhované opatření směřují zcela opačným směrem, když zásadně oslabuje realizaci Ústavním pořádkem ČR garantovaného práva na svobodné sdružování zaměstnanců v odborech a omezuje tak i možnosti kolektivního vyjednávání a uzavírání kolektivních smluv.

Zrušení školkovného

ČMKOS zásadně nesouhlasí se zrušením slevy na dani za umístění dítěte do předškolního zařízení. Jednání, že ji mohou uplatnit středně a vysoce příjmové rodiny, jak uvádí důvodová zpráva.

Zrušení slevy na studenta

Nesouhlasíme se zrušením slevy na dani na studenta. Sleva na studenta je vhodnou formou podpory získávání pracovních zkušeností a praxe studentů během studia, která jim následně pomáhá při vstupu na pracovní trh po ukončení studia, i zvýšení finanční dostupnosti studia i pro studenty z příjmově slabších rodin. Zrušení slevy nemá být zastupujícím kontrolním mechanismem, zda studenti nejsou ke studiu zapsáni jen formálně, k tomu musí směřovat jiné kontrolní mechanismy, které si má nastavit škola.

Omezení slevy na nepracujícího manžela/manželku

Původní záměr zákonodárce, proč implementoval tuto slevu, bylo, aby si tyto osoby mohly uplatnit základní slevu na osobu i v případě, že jde o osoby bez zdanitelných příjmů (především manžele – ženy pečující o domácnost a starající se o děti). Nutno ovšem vědět, že šlo o náhradu a zmírnění dopadů na domácnosti s jedním výdělečným členem v kontextu zásadního opatření dopadající na tyto rodiny v podobě zrušení společného zdanění manželů. ČMKOS se kloní z těchto důvodů spíše k tomu, aby tato sleva zůstala zachována ovšem za podmínky starostí o děti, staré či nemocné osoby – čímž tato bezplatná práce „v domácnosti“ bude u těchto osob alespoň částečně oceněna.

Zvýšení daně z úroku na účtech SVJ

Jde o opatření, které zhoršuje podmínky pro zabezpečení lidí vlastním bytem.

Sjednocení selektivních výjimek do obecného neúčelového limitu

I když chápeme snahu překladatele o sjednocení těchto výjimek, zásadně nesouhlasíme s tím, aby konkrétně toto opatření mělo pro veřejné finance výsledný negativní dopad.

Omezení osvobození při prodeji cenných papírů a podílů v obchodních společnostech

ČMKOS doporučuje oba uvedené limity snížit na polovinu, tj. na 50 tis. Kč a 20 mil. Kč, jako vhodnou formu úsporného opatření.

Tyto připomínky považujeme za zásadní.

9. ČÁST DESÁTÁ (Změna zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní sociální politiku)

Odvod pojistného na nemocenského pojištění zaměstnanci ve výši 0,6 %

Nesouhlasíme se zavedením odvodu pojistného na nemocenské pojištění pro zaměstnance ve výši 0,6 % snížení odvodové sazby pro zaměstnavatele, u nichž úspory prostředků v důsledku nižšího odvodu pojistného byly podstatně vyšší než vyplacená náhrada mzdy nemocným zaměstnancům. ČMKOS proto požaduje provést důslednou analýzu příjmů a výdajů systémů nemocenského pojištění podle skupin pojištěnců, a to v porovnání s odvodovou zátěží před zavedením výplaty náhrady mzdy od zaměstnavatele a až následně navrhnout kroky k úpravě pojistných sazeb. Situace v bilanci systému nemocenského pojištění byla navíc v minulých třech letech výrazně negativně ovlivněna epidemií covidu, nepokládáme proto za vhodné přistupovat k takovému kroku v současné době. Opatření navíc vedle zvýšení naprosto neregulované inflace povede k dalšímu snižování kupní síly mezd.

Zvýšení odvodové zátěže OSVČ

S tímto krokem principiálně souhlasíme, nerozumíme však zvolenému nastavení minimálního vyměřova se odvodová zátěž měla přímo odvíjet alespoň od platné minimální mzdy nikoliv od částky nižší.

Účinnost navyšování vyměřovacího základu pro OSVČ

Nesouhlasíme s postupným navyšováním vyměřovacího základu pro osoby samostatně výdělečně činné a

Tyto připomínky považujeme za zásadní.

10. ČÁST DVANÁCTÁ (Změna zákona o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření)

Snížení příspěvku na stavební spoření

Snížení příspěvku na stavební spoření je opatření, které snižuje možnosti občanů zabezpečit se na stáří a nespolehat se na stát. Samotná vláda na jedné straně výrazně zmiňuje důležitost posílení bydlení zejména pro mladé rodiny, na straně druhé jim omezuje možnosti, jakým způsobem nedostatky bydlení mohou řešit.

Zcela nepřijatelné je, že pro úpravu není navrženo žádné přechodné ustanovení, takže je porušen princip zákazu retroaktivity, když nové podmínky budou platit i již pro stávající smlouvy. Jedná se tak o porušení jednoho ze základních principů právního státu, kterým je legitimní očekávání, t. principu, jehož se sama vláda obávala při úvahách o zavedení daně z privátních zisků.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

11. ČÁST ŠESTNÁCTÁ (Změna zákona o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců EP)

Snížení platů ústavních činitelů považujeme za nedostatečné a pouze symbolického charakteru.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

12. ČÁST SEDMNÁCTÁ (Změna zákona o pozemních komunikacích)

Zdražení dálničních známek

Skokové navýšení je příliš vysoké a se zavedením systému automatické valorizace příliš zatěžující. ČMKOS je zásadně proti jakýmkoli opatřením v daňové oblasti vedoucím k automatické valorizaci zdanění podle inflace, a to minimálně do doby, než vláda přistoupí k zásadní kontrole a regulaci inflace a k automatické valorizaci minimální mzdy a platů.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

13. ČÁST OSMNÁCTÁ (Změna zákona o vysokých školách)

Účelové určení sociálního fondu VŠ z nejméně 50 % na nástroje penzijního spoření

Jakkoliv je patrný smysl úpravy reagovat na diskuse o finanční krizi penzijního systému, o penzijní reformě i o vládou deklarované potřebě apelovat i na zainteresování občanů na formách penzijního spoření, je zákonné určení povinnosti použití sociálního fondu nejméně z 50 % na nástroje penzijního spoření kromě velmi diskutabilního zásahu do kompetence VVŠ rozhodovat o motivačním využití sociálního fondu, zejména zásahem do svobody volby zaměstnanců, zdali nějakou formu penzijního spoření vůbec chtějí.

Je třeba vzít v úvahu, že i v dobách prosperity penzijních fondů a navzdory iniciativě vedení VVŠ motivovat svoje zaměstnance k využití benefitu penzijního spoření, značná část zejména mladších zaměstnanců vědomě a zásadně odmítala jakékoliv formy penzijního spoření pro nedůvěru zdůvodňovanou dlouhodobou fixací prostředků a jejich inflačním znehodnocením do doby jejich reálné splatnosti, resp. dostupnosti, a pro stále méně výhodné podmínky inovovaných penzijních produktů doplňkového penzijního spoření v důsledku minulých reforem ve srovnání s dříve uzavřenými smlouvami z hlediska podmínek disponibility a poskytování státního příspěvku.

Lze se pozastavit nad otázkou hospodárnosti, kdy v důsledku makroekonomické situace a vysoké inflace a významného snížení prosperity a v řadě případů i ztrátovosti některých penzijních fondů, je takové zákonné určení z ekonomického hlediska protismyslné a z hlediska péče řádného hospodáře v dané makroekonomické situaci a stavu penzijních fondů minimálně problematické nehledě na další možné interpretace.

V úvahu je třeba vzít i otázku kompetenční, kdy peníze do sociálního fondu vysoká škola alokuje na základě vlastního rozpočtového rozhodnutí jejich samosprávných orgánů. Nejedná se o prostředky státu takto určené. Z tohoto důvodu je zcela nepřípustné stanovovat závazně způsob jejich využití. Jedná se o prostředky určené na mzdy, nikoli o prostředky určené na důchodové pojištění. Pokud stát chce tímto způsobem vylepšovat v budoucnu vyplácenou starobní penzi, má tak činit formou zvýšení sociálního pojištění. Sociální fond má sloužit všem zaměstnancům, tedy i těm, kteří se nerozhodnou vstoupit do třetího pilíře důchodového pojištění

Retroaktivní účinky účelového určení na zůstatky sociálního fondu VŠ

Přechodné ustanovení, které omezuje způsoby užití zůstatku sociálního fondu ke dni účinnosti změny zákona obdobným způsobem jako v bodě 1.) je jednoznačně retroaktivním aktem, který kromě opětovného hrubého zásahu do finanční autonomie a hospodaření VVŠ zejména zasahuje do v minulosti nastavených benefičních zaměstnaneckých programů v fondech. Je to stejné, jako by občanům stanovoval závazně způsob využití jejich úspor.

VVŠ mají rovněž motivační programy nastaveny na základě kolektivního vyjednávání s odborovými organizacemi na základě dosavadních platných podmínek použití sociálního fondu. Často jsou tyto motivační programy vázány na podmínky naplňování Plánů genderové rovnosti či akčních plánů HR Award. Omezením disponibility sociálního fondu tak může na řadě vysokých škol docházet k zásahům do zajištění implementace těchto plánů.

Současně je nezbytné konstatovat, že případné dodatečné rozdělování větších zůstatků Sociálního fondu tak, aby se rozdělilo 50 % dosud natvořeného fondu, je limitováno daňovou účinností a je třeba prověřit vůbec možnosti proveditelnosti a podmínek dodatečných doplatků u různých penzijních fondů.

Snížení tvorby sociálního fondu VŠ o 50 %, tj. ze 2 % na 1 %

Uniká nám smysl úpravy. Podle stávajícího nastavení zákona o VŠ je na vůli VVŠ tvořit sociální fond až do výše 2 %, tj. v rozmezí od 0 % (tedy netvořit fond vůbec) až do 2 %. Procento tvorby sociálního fondu na VVŠ tak variuje v tomto rozpětí.

Má-li být účelem snížení limitu snížení zatížení státního rozpočtu, pak je potřebné uvést argument. VVŠ nejsou rozpočtové organizace a tudíž, má-li být snížení limitu nástrojem snížení zatížení tzv. FKSP (Fond kulturních a sociálních potřeb), na jehož tvorbu zřejmě získávají finanční prostředky v rámci státního rozpočtu.

V případě VVŠ se však sociální fond tvoří ve vazbě na vyplacenou mzdu, a to ze všech zdrojů financování, které jeho tvorbu umožňují – včetně zdrojů hospodářských, ale dokonce i z mezd vyplácených ze zdrojů účelových, u kterých poskytovatelé tvorbu sociálního fondu povolili; omezení limitu tvorby sociálního fondu tak na snížení zatížení státního rozpočtu nemá zásadní vliv (pozn. podíl institucionálního financování v mzdovém balíku VVŠ představuje zhruba pouze 60 %, zbylé prostředky představují účelové granty a doplňková činnost).

Tyto připomínky považujeme za zásadní.

14. ČÁST DVACÁTÁ PRVNÍ (Změna rozpočtových pravidel)

Předběžné výhledy příjmů a výdajů státního rozpočtu

Nesouhlasíme s vypuštěním povinnosti předkládat na jednání vlády předběžný návrh příjmů a výdajů státního rozpočtu na následující rozpočtový rok v členění podle kapitol, předběžný návrh příjmů a výdajů státního rozpočtu a státních fondů pro účely střednědobého výhledu a návrh celkových výdajů jednotlivých státních fondů.

Požadujeme, aby předkladatel sdělil, jakou finanční úsporu tato změna přinese. Pokud předkladatel trvá na svém odůvodnění, měl by být schopen vyčíslit, o jakou konkrétní úsporu (v penězích i počtech zaměstnanců) půjde. V opačném případě se jedná pouze o účelové snížení transparentnosti tvorby státních rozpočtů.

Snížení přidělu do FKSP

Nesouhlasíme s navrženým snížením přidělu do Fondu. Spolu s dalšími navrhovanými změnami včetně celkové očekávatelné redukce zaměstnaneckých benefitů tyto návrhy povedou s velkou pravděpodobností k tomu, že celý snížený objem FKSP se bude rozdělovat mezi příspěvek na produkty spoření na stáří a příspěvek na stravování, případně půjde pouze na podporu spoření. Tím jednak rodiny těchto zaměstnanců přijdou o další pobídku k aktivnímu trávení volného času a jednak se dále sníží již v současnosti

velmi špatná konkurenceschopnost státu na pracovním trhu. Povinnost polovinu přídělu dát na spoření pak není žádným způsobem odůvodněna a není zřejmé, jaký cíl takové omezení sleduje.

Účelové určení části FKSP

Nesouhlasíme s tím, aby muselo být nejméně 50 % ze základního přídělu FKSP použito na „příspěvky na produkty spoření na stáří zaměstnanců, které jsou osvobozeny od daně z příjmů fyzických osob“. Produkty spoření na stáří dosud nedosáhly takových kvalit, aby poskytovaly významný a jistý podíl v zabezpečení na stáří. I z toho důvodu se také lidé snaží zabezpečit jinými formami.

Tyto připomínky považujeme za zásadní.

15. ČÁST DVACÁTÁ TŘETÍ (Změna zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů)

Snížení přídělu do FKSP

Nesouhlasíme s navrženým snížením přídělu do Fondu. Spolu s dalšími navrhovanými změnami včetně celkové očekávatelné redukce zaměstnaneckých benefitů tyto návrhy povedou s velkou pravděpodobností k tomu, že celý snížený objem FKSP se bude rozdělovat mezi příspěvek na produkty spoření na stáří a příspěvek na stravování, případně půjde pouze na podporu spoření. Tím jednak rodiny těchto zaměstnanců přijdou o další pobídku k aktivnímu trávení volného času a jednak se dále sníží již v současnosti velmi špatná konkurenceschopnost státu na pracovním trhu. Povinnost polovinu přídělu dát na spoření pak není žádným způsobem odůvodněna a není zřejmé, jaký cíl takové omezení sleduje.

Účelové určení části FKSP

Nesouhlasíme s tím, aby muselo být nejméně 50 % ze základního přídělu FKSP použito na „příspěvky na produkty spoření na stáří zaměstnanců, které jsou osvobozeny od daně z příjmů fyzických osob“. Produkty spoření na stáří dosud nedosáhly takových kvalit, aby poskytovaly významný a jistý podíl v zabezpečení na stáří. I z toho důvodu se také lidé snaží zabezpečit jinými formami.

Tyto připomínky považujeme za zásadní.

16. ČÁST TŘICÁTÁ TŘETÍ (Změna zákona o dani z přidané hodnoty)

ČMKOS je zásadně proti úpravě daně z přidané hodnoty podle navržených předpokladů. Navržené daňové opatření vyvolá nesporně další dodatečné inflační nárůsty, pohyb cen u více než poloviny výdajových položek zboží a služeb, vyvolá ve společnosti chaos a posílí inflační očekávání, i podle tvrzení předkladatele státní rozpočet touto operací přijde o výrazné příjmy.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

17. ČÁST TŘICÁTÁ ČTVRTÁ (Změna zákona o zaměstnanosti)

Zrušení institutu kompenzace

Nesouhlasíme se zrušením § 44a a 44b zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, znamenající zrušení kompenzací odstupného, odchodného a odbytného, resp. zrušení odkladu výplaty podpory v nezaměstnanosti v této souvislosti.

Výplata určité části finančních prostředků ze strany Úřadu práce ČR v případech, kdy uchazeči o zaměstnání nebylo v posledním zaměstnání vyplaceno ze strany zaměstnavatele např. odstupné, a to z různých důvodů, měla za cíl pomoci v těchto případech před propadem do nepříznivé sociální situace. Jsme toho názoru, že zrušením tohoto opatření dojde ke zhoršení situace těchto uchazečů o zaměstnání, přičemž je velmi pravděpodobné, že finanční prostředky z nevyplaceného např. odstupného neoddrží. Stát zde sehrával proto velmi pozitivní roli. I když uchazeč o zaměstnání pobírá podporu v nezaměstnanosti, je odstupné částkou nezanedbatelnou pro vyrovnání se s tak zásadním a možná i dlouhodobým propadem příjmů, které zabezpečují jeho základní potřeby, popř. i potřeba jeho rodiny.

Zároveň chybí jakákoliv kvantifikace, kolika lidí by se tato legislativní změna týkala, domníváme se, že se jedná o záležitost, která se týká pouhých jednotek stovek lidí v celé ČR, kteří se však nacházejí ve velmi závažných životních situacích. Rozpočtové dopady budou tudíž téměř nulové, budou ale zároveň doprovázeny zcela disproporcionálními dopady na jednotlivce s ekonomickým potenciálem.

Vážené důvody k dobrovolné nezaměstnanosti

Z našich zkušeností vyplývá, že obava ze snížené podpory v nezaměstnanosti je častou bariérou odchodu ze zaměstnání i v případech intenzivní šikany, diskriminace nebo genderově podmíněného násilí. Zaměstnanec či zaměstnankyně jsou ve vztahu k zaměstnavateli v ekonomicky nerovnovázném postavení a není žádoucí tuto nerovnováhu prohlubovat.

Odůvodnění je pak zcela nedostačující. Tvrzení předkladatele že „*se vyskytují též případy bezdůvodného a dobrovolného ukončování zaměstnání, ve kterém by ale zaměstnanec mohl i nadále pracovat, a současně i zaměstnavatel projevuje zájem o setrvání tohoto zaměstnance, nicméně z důvodu čerpání podpory v nezaměstnanosti dochází ke skončení pracovněprávního vztahu. Tento vzorec nežádoucího jednání některé osoby považují za zcela legitimní.*“ Není nijak doloženo a není ani zřejmé, jak velký podíl případů tyto situace představují a jaký je tedy jejich dopad na veřejné rozpočty

Tyto připomínky považujeme za zásadní.

18. ČÁST TŘICÁTÁ OSMÁ (Změna zákona o nemocenském pojištění)

Odvody pracujících na DPP

Bez okamžité elektronické evidence dohod, kterých je dle ČSÚ v ČR 2,2 milionu nebude toto opatření fungovat a nebude pozitivním přínosem pro státní rozpočet. Naopak v důsledku zvýšení zatížení práce dalším odvodem na nemocenské pojištění zaměstnanců bude dohodářů v ČR nadále přibývat.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

19. ČÁST ČTYŘICÁTÁ TŘETÍ (Změna zákona o Celní správě České republiky)

Organizační změny

Nesouhlasíme s navrženými změnami v organizaci Celní správy a požadujeme stažení těchto navrhovaných opatření. Organizační změny nekorespondují se státoprávním uspořádáním. Vznikající útvary nejsou ani přirozenou spádovou oblastí. Zachování stanovení míst územních pracovišť je důležité pro zachování předpokladů k podnikání pro deklarantskou veřejnost i určitým stabilizačním faktorem pro zaměstnance Celní správy ČR.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

K důvodové zprávě

20. K 1.2.4. (Snížení objemu prostředků na platy ve státní sféře o 2 %)

V návrhu je sice deklarováno, že ke snížení prostředků na platy dojde v návaznosti na snižování agend státu, nicméně k navrhované účinnosti je zhora nemožné, aby byly agendy státu sníženy v adekvátním objemu. S ohledem na dlouhodobý boj s „černými dušemi“ je iluzorní představa, že jednotlivé resorty mají velké rezervy v každoročně přidělovaných prostředcích, a že by tedy například postačilo snížení nenárokových složek platu. Obdobně je iluzorní představa, že jsou v platové sféře uměle udržována neobsazená místa, nebo že například při odchodu zaměstnance do důchodu po něm nezbude žádná práce k rozdělení, a tedy je bez dalšího možné jeho místo rušit. Na velké řadě služebních úřadů (např. v resortu MPSV ale nejen tam) jsou státní zaměstnanci dlouhodobě přetíženi nad únosnou míru. S ohledem na bezprecedentní inflaci a dosavadní přístup vlády k valorizacím platových tarifů státní zaměstnanci i řada dalších zaměstnanců platové sféry dosahuje reálně nižšího výdělku než před několika lety. Navržené snížení objemu prostředků na platy povede buď ke snížení netarifních složek platu (čímž se jejich výdělek dále sníží) nebo k rušení systemizovaných míst, což povede k dalšímu přetěžování ostatních zaměstnanců.

Chybí jakákoliv zhodnocení dopadů na akceschopnost státu, např. v případě MPSV, zda se opatření dotkne již nyní přetížených institucí jako je GŘ ÚP nebo ČSSZ, které společně představují naprostou většinu zaměstnanců MPSV.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

21. K 1.2.5. (Zjednodušení procesu náhrady platů při dočasné pracovní neschopnosti)

Toto opatření bude znamenat další snížení disponibilních prostředků na netarifní složky platu, například u České správy sociálního zabezpečení může jít až o 2 % ročního objemu prostředků na platy. Ilustrovat dopady lze i na příkladu regionálního školství, kde je tato náhrada platu prováděna z ostatních neinvestičních výdajů (ONIV), přičemž při vyšší nemocnosti vznikaly problémy, protože byly omezovány zdroje na jiné potřeby škol, k jejichž úhradě jsou ONIV určeny. Jde tedy o další nepřiměřeně tvrdé opatření, které se dotkne příjmů platem odměňovaných zaměstnanců, se kterým nemůžeme souhlasit. Požadujeme, aby o náhrady platu při pracovní neschopnosti byl limit k objemu na platy zvýšen, výše náhrad evidována samostatně a v případě potřeby byla tato výše náhrad posílena.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

K RIA

22. Obecně

Předložená „Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA) je zpracována tendenčně, popisně a odborně naprosto povrchně. Nelze si nevšimnout rozporné struktury materiálu – kdy teoretickým úvahám a přehledu různých názorů zahraničních autorů je věnováno plných 12 stran, zatímco tomu, co by mělo být především vlastním obsahem RIA, tj. posouzení dopadů navrhovaných opatření na dotčené subjekty, především typové domácnosti, pouhých 1.5 strany, a to ještě povětšinou s konstatačním shrnutím „toho co se bude dělat“ bez kvantifikací. Zásadním způsobem absentuje vyhodnocení dopadů navrhovaných opatření na typové domácnosti, na jejich (hospodaření a životní úroveň), stejně tak na firemní sektor. Chybí i vyhodnocení či odhad dopadů na inflaci. Toto klíčovou část návrhu považuje ČMKOS za profesně (odborně) naprosto nezvládnutou, vysoce formální, a tak jak je napsána fakticky za zbytečnou.

ČMKOS zásadně odmítá dokument „Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA) jako celek.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

23. Část. 1.2 (Definice problému)

Jde o naprosto tendenční zpracování, kde se příčiny vytvořeného deficitu zpracovatelé v zásadě svádí na pandemii, a ne na naprosto voluntaristický přístup k „řešení“ naprosto nadhodnocených dopadů pandemie. Navíc celá řada opatření především na straně příjmů veřejných financí neměla s Covidem nic společného (zrušení daně z převodu nemovitostí,

Loss Carryback atd.). Není zpracováno dostatečné, a analyticky kvalitní zdůvodnění, proč vůbec takto vysoké deficity vznikly či co bylo jejich hlavní příčinou.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

24. Část 1.4.2

Zásadním způsobem odmítáme v této části tvrzení, že „spotřebitelé budou v obecné rovině zvýhodnění úpravami daně z přidané hodnoty.“ Pravý opak je pravdou. Tam kde se bude sazba zvyšovat, tak se zvýší i cena pro spotřebitele, tam kde se bude snižovat (především potraviny), tak se ceny nesníží. Čili skutečný dopad na domácnosti bude záporný. Dále je potřeba vytknout této části že se nezabývá komplexně vyvolanými inflačními impulsy a jejich vlivem na domácnosti, a to ať zjevnými (spotřební daně, DPH, mýtné, spotřební očekávání) tak i impulsy skrytými v předpokládaném snížení dotací, které dodnes MF ČR či vláda dostatečně neidentifikovaly.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

25. Část 1.6 (Zhodnocení rizika)

Jde o jednostranné tvrzení výrazně vychýlené ve prospěch navrhovaných opatření. Sice hovoří jako by o budoucnosti, nicméně dikce jednoznačně vyvolává pocit, jako by k problémům „že stát nebude schopen plnit svoji úlohu“ pokud se něco neudělá již zítra, nejpozději pozítří, což vzhledem k tomu že je ČR jednou z nejméně zadlužených zemí EU, řádně splácí své závazky a opakovaně dosahuje jednoho z nejvyšších hodnocení klíčových ratingových společností považujeme za zavádějící až manipulativní.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

26. Část 2 a 3

Zpracování považuje ČMKOS za naprosto tendenční. Zpracovatelé zjevně neprovedli dostatečné posouzení jednotlivých možností či přístupů k reformě jako takové a snaží se prokázat, že předložená reforma „je ta pravá“, což s objektivním posouzením má málo co společného. Většina jejich „vyhodnocení“ ve skutečnosti „uvízla v písku obecných tvrzení.“ bez konkretizace. To vyvolává pochybnost, zda dokument hovoří skutečně o předložených návrzích nebo jen velmi obecně filosofuje na téma nápravy veřejných financí (možná ani to ne).

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

27. Část 3.2

V textu zásadně absentuje hodnocení vlivu přijímaných opatření na růst inflace jako jednoho z klíčových parametrů a „hybatelů“ společenského i ekonomického života.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

28. Část 4

K použitému grafu Eurostatu, by bylo vhodné doplnit, že aktuální skutečné zdanění v České republice je ještě výrazně nižší, a to ze dvou důvodů. Za prvé – pomíjí výrazný pokles zdanění příjmů v roce 2022 v řádu mezi 55–60 mld Kč, za druhé že v těchto příjmech jsou obsaženy daňové a pojistné příjmy, které stát platí „sám sobě“ tj. za zaměstnance ve veřejném sektoru. To ve většině vyspělých zemí EU není obvyklé (Rakousko, Německo, Francie aj.). odhad je, že tento fakt navyšuje podíl daní na HDP v řádu okolo 2 procentních bodů.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

V Praze dne 29. května 2023